

Raadsinformatiebrief

Betreft: implementatie nieuw inburgeringsstelsel

Geachte raadsleden,

Het nieuwe inburgeringsstelsel is een feit. De gemeente krijgt in dit nieuwe stelsel de regierol over de uitvoering van de wet en wordt verantwoordelijk voor de begeleiding en ondersteuning van inburgeringsplichtigen gedurende de inburgering. De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 januari 2022 en komt daarmee snel dichterbij. De nieuwe Wet inburgering en de daarop gebaseerde lagere regelgeving biedt het kader waarbinnen de verschillende taken moeten worden uitgevoerd, maar in de uitvoering is ruimte voor eigen keuzes en beleid. De komende tijd staat de gemeente voor belangrijke keuzes in de uitvoering die passen bij de inburgering en die rekening houden met lokale omstandigheden. Hierdoor kan de gemeente maatwerk leveren en het verschil maken voor inburgeringsplichtigen in de eigen gemeente. In deze brief leggen wij u graag meer uit over het doel van de nieuwe wet en de rol die u als gemeenteraad op zich kan nemen.

Doel nieuw inburgeringsstelsel

Het doel van de nieuwe Wet inburgering is dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig mee kunnen doen aan de Nederlandse samenleving, het liefst door betaald werk. Om dit te bereiken wordt er van inburgeringsplichtigen verwacht dat zij het voor hen hoogst haalbare taalniveau (bij voorkeur taalniveau B1 of hoger) bereiken en kennis op doen van de Nederlandse maatschappij en arbeidsmarkt. Ook wordt van inburgeringsplichtigen verwacht dat zij op een passende wijze deel gaan nemen aan de Nederlandse samenleving, bijvoorbeeld in de vorm van een stage of (vrijwilligers)werk.

Naast de inspanning die van inburgeringsplichtigen wordt verwacht om in te burgeren, wordt er ook veel van gemeenten verwacht. Inburgeringsplichtigen kunnen op begeleiding en ondersteuning van de gemeenten rekenen. Gemeenten worden verantwoordelijk voor verschillende onderdelen binnen de uitvoering van de nieuwe wet en krijgen hiermee verschillende taken. Zo moet de gemeente bijvoorbeeld zorgen voor een goed en passend inburgeringsaanbod, het monitoren van de voortgang van de inburgering – met een bijkomende handhavende bevoegdheid, en moeten gemeenten inburgeringsplichtige bijstandsgerechtigde statushouders financieel ontzorgen gedurende de eerste zes maanden na huisvesting.

Taken gemeenten: rol van de raad

De taken die de gemeenten krijgen zijn ten dele – vanuit het oogpunt van rechtszekerheid en uniformiteit – ingekaderd in de nationale wet en de daarop gebaseerde lagere regelgeving. Dit betekent echter niet dat gemeenten geen keuzevrijheid hebben. Juist door de regierol in de uitvoering van de wet aan gemeenten te geven, hebben zij vrijheid om naar eigen inzicht keuzes te maken die rekening houden met de lokale omstandigheden om zo maatwerk te kunnen leveren. Deze vrijheid maakt ook dat u als gemeenteraad uw kader stellende en controlerende bevoegdheden goed kunt benutten om inburgeringsplichtigen een zo goed mogelijke startpositie te geven in uw eigen gemeente en op de arbeidsmarkt.

Gemeenten hebben onder meer de vrijheid om naar eigen inzicht in te vullen;

- de ondersteuning en begeleiding van inburgeringsplichtigen,
- het bewaken van de voortgang van het traject,

- hoe er zorg wordt gedragen voor een passend inburgeringsaanbod,
- regionale samenwerking op verschillende onderdelen in de uitvoering van de wet.

De beoogde inwerkingtreding van de wet is 1 januari 2022. Dit betekent dat gemeenten op dit moment voor deze keuzes en belangrijke vraagstukken staan. Hoe ziet het College de plek van inburgering binnen het breed sociaal domein en een integrale aanpak voor zich? Wordt er gekozen voor regionale samenwerking en op welke punten wordt er dan samengewerkt? Hoe organiseert de gemeente de uitvoering? Hoe wil de gemeente de ondersteuning naar financiële zelfredzaamheid inregelen? Belangrijke vraagstukken waar de gemeenteraad over kan meedenken. Door u op het thema inburgering te oriënteren kunt u als gemeenteraad kaders meegeven aan het College.

Welke maatschappelijke resultaten wilt u behalen met inburgering in de gemeente en welke keuzes zijn daarvoor nodig? Daarnaast is het van belang om scherp te blijven op de controle van de uitvoering. Worden de doelstellingen behaald? Waar lopen inburgeringsplichtigen tegenaan? Door op de hoogte te blijven van het thema kunt u zowel kaders meegeven als controleren. Een gemeentelijke verordening zou hier bijvoorbeeld bij kunnen helpen.

De wet kent geen verordeningplicht, maar een door de gemeenteraad vastgestelde verordening bevordert dat het college, de verantwoordelijke wethouder en de gemeenteraad betrokken zijn bij de invulling van de beleidsruimte en daarop invloed en controle kunnen blijven behouden.

Planning

De exacte planning ter voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering is per gemeente verschillend. De komende tijd is er echter een aantal thema's waar gemeenten keuzes in kunnen maken. Ook de gemeenteraad kan daarbij een belangrijke rol spelen. Stappen die de gemeente komende maanden kunnen maken zijn:

1. Het opstellen van een beleidskader
2. Het opstellen van een kadernota
3. Het opstellen en vaststellen van een begroting
4. Keuzes in de inkoop: doet de gemeente dit zelf of wordt dit uitbesteed?
5. Het opstellen van een verordening

Lokale toepassing

Ruimte voor de gemeente om eigen zienswijze mee te geven aan de raad, stand van zaken binnen de eigen gemeente door te geven of het verdere proces van informatievoorziening te bespreken.

Meer informatie?

De VNG heeft, ter ondersteuning van de gemeenten bij de implementatie van de nieuwe inburgeringswet, samen met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Divosa een ondersteuningsprogramma opgesteld. Binnen het dit programma maakt de VNG (onder andere voor raadsleden) verschillende publicaties zoals brochures en handreikingen, en organiseert de VNG webinars en andere activiteiten. Zo brengt de VNG onder meer een brochure voor raadsleden uit waarin de beleidsvrijheid voor gemeenten verder wordt uitgewerkt en is de VNG een vraagbaak voor wethouders en raadsleden. Zie <http://www.vng.nl/inburgering> voor nieuws over de producten en evenementen voor raadsleden. Daarnaast kunt u voor vragen de VNG ook per mail bereiken via inburgering@vng.nl.